

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gruodžio 5 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Andžej Maciejewski (pranešėjas) ir Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė), teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Jet Maintenance Solutions“ kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 17 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo bendrijos Projektų koordinavimo centro ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Jet Maintenance Solutions“, dalyvaujant trečiajam asmeniui uždarajai akcinei bendrovei „KlasJet“, dėl netesybų priteisimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių teismo teisę *ex officio* (pagal pareigas) konstatuoti sutarties ar jos sąlygos negaliojimą, teismo teisę mažinti šalių sutartyje įtvirtintas netesybas ir šalių įrodinėjimo naštos paskirstymą, aiškinimo ir taikymo, taip pat dėl bylos nagrinėjimo ribų pirmosios instancijos teisme.
2. Ieškovas prašė teismo priteisti iš atsakovės 8000 Eur skolą, 6 proc. metines palūkanas už priteistą 8000 Eur sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki preliminaraus teismo sprendimo visiško įvykdymo bei bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovas nurodė, kad 2018 m. birželio 28 d. su atsakove sudarė terminuotą Negyvenamųjų patalpų nuomos sutartį (toliau – ir Nuomos sutartis), kuria atsakovei išnuomojo negyvenamąją patalpą, unikalų Nr. (duomenys neskelbtini), esančią (duomenys neskelbtini), su joje esančiais baldais ir įranga. Išnuomotose patalpose, be kito turto, buvo nestandartinis plieno spalvos stilizuotas priimamojo stalo ir 10 vienetų stilizuotų šviestuvų. Pasibaigus nuomos sutarčiai šis turtas ieškovui nebuvo gražintas. Už pasisavintus šviestuvus kompensavo draudimo bendrovė, tačiau dėl prarasto stalo ieškovui atsakovė turi sumokėti 8000 Eur pagal Nuomos sutarties 9.9 punktą.
4. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2020 m. balandžio 8 d. preliminarium sprendimu priteisė ieškovui iš atsakovės 8000 Eur skolą, 6 proc. metines palūkanas už priteistą 8000 Eur sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos (2020 m. balandžio 8 d.) iki preliminaraus teismo sprendimo visiško įvykdymo ir 898,20 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.
5. Atsakovė pateikė prieštaravimus – nurodė, kad 2018 m. birželio 28 d. sutartini išnuomotose patalpose, be kito turto, buvo nestandartinis plieno spalvos stilizuotas priimamojo stalo ir 10 vienetų stilizuotų šviestuvų. Ieškovas neturi teisės reikalauti sumokėti 8000 Eur, nes niekada nebuvo tariamai pasisavinto turto savininkas, todėl netekęs stalo nuostolių nepatyrė.
6. 2014 m. sausio 14 d. trečiasis asmuo UAB „KlasJet“ ir buvusi patalpų savininkė UAB „Litectus“ sudarė nurodytų patalpų nuomos sutartį 36 mėnesiams. Trečiasis asmuo UAB „KlasJet“ savo lėšomis sumontavo stalą ir šviestuvus. Pasibaigus sutarties terminui su pradine nuomotoja UAB „Litectus“ buvo sutarta, jog trečiasis asmuo išmontuos ir pasiims savo turtą, taip pat sutarta, kad UAB „Litectus“ neatlygintinai pasaugos trečiojo asmens turtą, kol suras tinkamas patalpas jam perkelti ir (arba) sandėliuoti. UAB „Litectus“ patalpas perleido ieškovui, tačiau apie tai neinformavo trečiojo asmens. Trečiasis asmuo kreipėsi į nuomotoją UAB „Litectus“ dėl galimybės pasiimti savo turtą, tačiau atsakymo negavo. Kadangi ieškovas netapo trečiojo asmens turto savininku, tai trečiasis asmuo UAB „KlasJet“ turtą išmontavo ir išsivežė. 2018 m. birželio 28 d. sutarties sudarymo metu atsakovei nebuvo žinoma, jog stalo ir šviestuvai nėra ieškovo nuosavybė, sąlygas dėl stalo vertės rengė ieškovas.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2021 m. lapkričio 3 d. galutiniu sprendimu atsakovės prieštaravimus atmetė ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. balandžio 8 preliminarų sprendimą, kuriuo nuspręsta priteisti ieškovui iš atsakovės 8000 Eur skolą, 6 proc. metines palūkanas už priteistą 8000 Eur sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos (2020 m. balandžio 8 d.) iki preliminaraus teismo sprendimo visiško įvykdymo bei 898,20 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, paliko nepakeistą. Priteisė ieškovui iš atsakovės 423,50 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.
8. Teismas nurodė, kad, kaip pats ieškovas teigė, nuosavybės teisę į stalą jis įgijo įsigydamas patalpas kartu su jose esančiais kilnojamaisiais daiktais iš pradinės patalpų savininkės UAB „Litectus“. Atsakovės ir trečiojo asmens teigimu, stalą pagamino pagal trečiojo asmens užsakymą rangovas, o neatlygintina žodine pasaugos sutartimi nuosavybė UAB „Litectus“ nebuvo perleista.
9. 2018 m. birželio 28 d. ieškovas su atsakove sudarė Negyvenamųjų patalpų nuomos sutartį. Nuomos sutarties 9.9 punkte nustatyta, kad patalpose nuomos terminui paliekamas nuomotojui (ieškovui) nuosavybės teise priklausantis nestandartinis stalo. Nuomininkė (atsakovė) sutarties galiojimo metu turi teisę naudotis šiuo stalu bei privalo užtikrinti jo saugumą ir vientisumą. Sąlygos patvirtina, kad stalo vertė yra 8000 Eur. Nuomininkė yra atsakinga už stalo praradimą ar sugadinimą. Atsakovė su ieškovu sutarė dėl konkretaus netesybų dydžio, jeigu stalas bus prarastas (nuomos sutartyje neaptariamos „teisėtose“ stalo praradimo priežastys, pavyzdžiui, trečiojo asmens reikalavimu stalas išvežamas ar pan.).
10. Atsakovė byloje nepateikė priešiškinio, kuriuo ginčytų Nuomos sutarties 9.9 punkto nuostatą ar pačią Nuomos sutartį. Dėl šios priežasties

teismas konstatavo, kad bylos nagrinėjimo metu atsakovei galioja pareiga, o ieškovas turi reikalavimo teisę į stalo vertės netesības – 8000 Eur nuostolių atlyginimą

11. Bylos šalys Nuomos sutarties 9.9 punktu aiškiai sutarė dėl vienetinio daikto (stalo) vertės atlyginimo ieškovui, jei daiktas bus prarastas, ar dėl vertės atlyginimo, jei daiktas bus sugadintas. Byloje neginčijama, kad bylos nagrinėjimo metu trečiasis asmuo išmontavo stalą ir jį pasiėmė iš ieškovui nuosavybės teise priklausančių patalpų, ir šią dieną ieškovo patalpose priimamojo stalo, kuris buvo Nuomos sutarties sudarymo metu, nėra. Kadangi Nuomos sutartyje bylos šalys aiškiai sutarė dėl netesības praradus stalą dydžio, šio netesības dydžio atsakovė neginčija (ginčija ieškovo reikalavimo teisę), tai teismas nusprendė, kad, galiojant sutartyje nenuginčytai pareigai atsakovei sumokėti 8000 Eur ieškovui, pastarojo ieškino reikalavimas tenkintinas visiškai. Ieškovas nepareikšė reikalavimo trečiajam asmeniui grąžinti stalą, todėl šalių paaikškinimai dėl galimo stalo savininko nelaikomi turinčiais reikšmės sprendžiant dėl netesības priteisimo. Dėl stalo savininko byloje nesprenžiam.
12. Ieškovui neužkertamas kelias reikšti naują ieškinį teisme trečiajam asmeniui dėl daikto grąžinimo, jei jis nuspręstų ginti savo, kaip galimo savininko, teises, taip pat atsakovei neužkertamas kelias naujoje civilinėje byloje ginčyti 2018 m. birželio 28 d. su ieškovu sudarytos negyvenamųjų patalpų nuomos sutarties nuostatų galiojimo ir teisėtumo.
13. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnaginėjusi bylą pagal atsakovės apeliacinį skundą, 2022 m. kovo 17 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 3 d. galutinį sprendimą, priteisė ieškovui iš atsakovės 931,70 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo.
14. Kolegija nurodė, kad 2014 m. sausio 14 d. UAB „Litectus“ (nuomotojas) ir trečiasis asmuo UAB „Verslo skrydžiai“ (šiuo metu pavadinimas UAB „KlasJet“) (nuomininkas) sudarė nuomos sutartį Nr. SMO-2014/01-01, kuria patalpos (duomenys neskelbtini) buvo išnuomos trečiajam asmeniui. Šalys susitarė, kad nuomininko turtas, kuris neiškraustytas iš patalpų, jų grąžinimo momentu arba nuomotojui perimant patalpų valdymą gali būti perduotas saugoti nuomininko sąskaita ir (arba) ne anksčiau kaip po 30 dienų nuo nuomotojo įspėjimo nuomininkui pateikimo dienos nuomininko vardu gali būti parduodamas aukciono būdu ir (arba) sunaikinamas (8.8 punktas). 2017 m. vasario 10 d. susitarimu nuomos sutarties terminas pratęstas iki 2017 m. kovo 31 dienos. 2017 m. spalio 20 d. preliminarąja sutartimi UAB „Litectus“ (būsimas pardavėjas) ir ieškovas MB Projektų koordinavimo centras (būsimas pirkėjas) susitarė sudaryti pagrindinę sutartį ir nupirkti negyvenamąją patalpą – prekybos patalpą ir 6/275 dalis negyvenamosios patalpos – automobilių aikštelės (duomenys neskelbtini). Preliminariosios sutarties 7.2.8 punkte nustatyta, kad pagrindinės sutarties sudarymo metu negyvenamojoje patalpoje yra kilnojamųjų daiktų, tarp jų – priimamojo stalo, kurie bus parduodami kartu su patalponis. 2017 m. lapkričio 28 d. pirkimo–pardavimo sutartimi (toliau – ir Pirkimo–pardavimo sutartis) UAB „Litectus“ pardavė, o MB Projektų koordinavimo centras įsigijo nurodytą turtą. Šios sutarties 6.2.9 punkte nustatyta, kad patalpose yra kilnojamųjų daiktų, tarp jų – priimamojo stalo, kurie perleidžiami kartu su daiktais už bendrą kainą, nustatytą sutarties 4.1 punkte.
15. 2018 m. vasario 28 d. raštu Nr. KJ-SD-2018/30 ir 2018 m. gegužės 14 d. raštu Nr. KJ-SD-2018/50, adresuotu UAB „Litectus“, trečiasis asmuo UAB „KlasJet“ prašė sugrąžinti jam nuosavybės teise priklausančią turtą – priimamojo stalą ir šviestuvus. Byloje pateikti įrodymai, pagrindžiantys UAB „KlasJet“ stalo pagaminimo išlaidas. Ginčo stalo įtrauktas į UAB „KlasJet“ ilgalaikio turto balansą.
16. 2018 m. birželio 28 d. bylos šalys sudarė Negyvenamųjų patalpų nuomos sutartį, pagal kurią ieškovas išnuomojo patalpas atsakovei. Nuomos sutartyje nurodyta, kad patalpose nuomos terminui paliekamas nuomotojui nuosavybės teise priklausančias nestandartinis stolas, užfiksuotas prie šios sutarties priedame nuotraukoje (nuotraukose); nuomininkė šios sutarties galiojimo metu turi teisę naudotis šiuo stalu bei privalo užtikrinti jo saugumą ir vientisumą. Šalys patvirtino, kad stalo vertė – 8000 Eur. Šalys aiškiai susitarė, kad nuomininkė bet kuriuo atveju (įskaitant atsitiktinio žuvimo ar sugadinimo atvejus) yra atsakinga už stalo praradimą ar sugadinimą (atlyginti stalo vertę) atlyginti nuomotojui stalo remonto (atkūrimo) išlaidas (stalo sugadinimo atveju) arba stalo vertę (stalo praradimo atveju) (9.9 punktas). Šalys patvirtino, kad visos sutarties sąlygos šalių iki galo aptartos ir suderintos individualiai, t. y. atskirai buvo aptarta ir suderinta kiekviena sutarties sąlyga (9.10 punktas). Į bylą teiktas susirašinėjimas, iš kurio matyti, kad šalys derino sutarties sąlygas. Tarp šalių nėra ginčo, kad, atsakovei grąžinus išsinuomotas patalpas ieškovui, jose nebuvo ginčo stalo.
17. Kolegija konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai pagal faktinį ieškino pagrindą nusprendė dėl atsakovės sutartinės civilinės atsakomybės taikymo pagal ginčo šalių sudarytos Nuomos sutarties 9.9 punkto nuostatas. Byloje buvo pareikštas tik ieškovo turintis reikalavimas priteisti iš atsakovės 8000 Eur pagal šalių sudarytą Nuomos sutartį. Pirmosios instancijos teismas nesprenžė stalo nuosavybės klausimo. Bylos medžiaga patvirtina, kad stolas sutarties sudarymo metu buvo, tačiau, grąžinus ieškovui patalpas, jose stalo jau nebuvo. Nuomininkė (atsakovė) turėjo teisę naudotis šiuo stalu bei pareigą užtikrinti jo saugumą ir vientisumą. Nuomos sutarties šalys susitarė dėl stalo vertės – 8000 Eur bei buvo nustatyta nuomininkės atsakomybė už stalo praradimą ar sugadinimą (atlyginti stalo vertę). Kolegija konstatavo, kad pagal ieškino reikalavimo dalyką dėl atsakovės (nuomininkės) sutartinės civilinės atsakomybės taikymo galima pasisakyti ir nesprenžiant stalo savininko klausimo, nors pripažintina, kad tarp ginčo šalių kyla ginčas dėl stalo nuosavybės, tačiau reikalavimų, siejamų su savininko teisių gynimu ar stalo nuosavybės nustatymu, byloje nepareikšta.
18. Kolegija pažymėjo, kad nei atsakovė, nei trečiasis asmuo savarankiškų reikalavimų byloje nereikšė. Byla yra dispozityvus pobūdžio, ginčas kyla tarp juridinių asmenų, spręstas sutartinės civilinės atsakomybės pagal šalių sudarytą Nuomos sutartį klausimas ir byloje apskritai nebuvo spręstas nuosavybės klausimas, todėl, sprendžiant klausimą dėl atitinkamos šalių sudarytos Nuomos sutarties sąlygos (ne)tinkamo vykdymo, nebuvo pagrindo *ex officio* vertinti šalių sudarytos Nuomos sutarties 9.9 punkto sąlygą ir ją pripažinti negaliojančia. Toks pats aiškinimas taikytinas ir dėl UAB „Litectus“ ir MB Projektų koordinavimo centro sudarytos 2017 m. lapkričio 28 d. pirkimo–pardavimo sutarties 6.2.9 punkto nuostatos. Esant nurodytoms aplinkybėms pirmosios instancijos teismas pagrįstai taikė šalių sudarytos Nuomos sutarties 9.9 punkto nuostatą ir sprendė dėl atsakovės civilinės atsakomybės.
19. Kolegija nurodė, kad nuomininkė (atsakovė), kaip sudarytos sutarties šalis, įsipareigojo: a) naudotis paliktu stalu; b) užtikrinti jo saugumą ir vientisumą; c) būti atsakinga už stalo praradimą ar sugadinimą. Į bylą teikti įrodymai patvirtina, kad pasibaigus Nuomos sutarčiai stalo patalpose nebuvo. Tokios aplinkybės leidžia konstatuoti atsakovės neteisėtus veiksmus pagal sudarytos sutarties sąlygas (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.246 straipsnis). Pagal [CK 6.258 straipsnio](#) 1 dalį įstatymai ar sutartis gali nustatyti, kad už prievolės neįvykdymą ar netinkamą įvykdymą kaltoji šalis privalo sumokėti netesības (baudą, delspinigius). Šalys pačios sutartyje patvirtino 8000 Eur stalo vertę ir susitarė, kad nuomininkė (atsakovė) bet kuriuo atveju (įskaitant atsitiktinio žuvimo ar sugadinimo atvejus) yra atsakinga už stalo praradimą ar sugadinimą ir visais atvejais privalo atlyginti nuomotojui stalo remonto (atkūrimo) išlaidas (stalo sugadinimo atveju) arba stalo vertę (stalo praradimo atveju) (9.9 punktas). Atsakovei neįvykdžius sutartinės pareigos išsaugoti stalą jai kilo pareiga už prievolės netinkamą įvykdymą sumokėti netesības.
20. [CK 6.256 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyta, kad kai sutartinės prievolės neįvykdo arba netinkamai ją įvykdo įmonė (verslininkas), tai ji atsako visais atvejais, jei neįrodė, kad prievolės neįvykdė ar netinkamai ją įvykdė dėl nenugalimos jėgos, jeigu įstatymai ar sutartis nenustato ko kita. Dėl nurodytos sąlygos kolegija pažymėjo, kad: a) atsakovė UAB „Jet Maintenance Solutions“ ir trečiasis asmuo UAB „KlasJet“ yra susijusios įmonės; b) atsakovė, žinodama savo sutartinį įsipareigojimą, taip pat aplinkybę, kad ginčo stalą pasiėmė UAB „KlasJet“, apie tokias aplinkybes ieškovo neinformavo. Kolegija konstatavo, kad nustatytos visos atsakovės sutartinės civilinės atsakomybės sąlygos.
21. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad: a) bylos šalys aiškiai sutarė dėl netesības praradus stalą dydžio, šio netesības dydžio atsakovei neginčijant, teismas nusprendė, kad galioja sutartyje nenuginčyta pareiga atsakovei sumokėti 8000 Eur; b) bylos šalys aiškiai susitarė dėl netesības praradus stalą, todėl šalių paaikškinimai dėl galimo stalo savininko nelaikytini turinčiais reikšmės sprendžiant dėl netesības priteisimo. Remdamasi 2021 m. spalio 12 d. teismo posėdžio garso įrašu kolegija nustatė, kad atsakovės atstovas teismo posėdžio metu prašė

mažinti priteistiną nuostolių atlyginimo dydį iki faktiškai patirtų (stalo pagaminimo išlaidų), todėl teismo posėdžio metu atsakovės prašymas dėl nuostolių (netesybų) mažinimo buvo pareikštas.

22. Į bylą pateikti įrodymai patvirtina, kad: a) šalys derėjosi dėl tam tikrų sutarties sąlygų; b) šalių sutartyje nustatyta suma yra aiškiai įvardyta, taigi individualiai aptarta; c) sutarties sąlyga sieja juridinius asmenis; d) atsakovei turtas buvo perduotas, ji nurodytos stalo vertės neginčijo, o klausimą dėl turto vertės ir netesybų dydžio iškėlė tik tada, kai pati pažeidė atitinkamas sutarties sąlygas; e) atsakovė į bylą teikė stalo pagaminimo išlaidas, tačiau šios išlaidos bei pati stalo, kaip atitinkamo objekto, vertė yra skirtingos sąvokos; šiuo atveju stalas yra unikalus kūrinys, pagamintas panaudojus orlaivio detales, todėl nėra pagrindo mažinti priteistos sumos ieškoviui, ją susiejant tik su stalo pagaminimo išlaidomis; f) šalys sudarytos Nuomos sutarties 9.10 punkte patvirtino, kad visos sutarties sąlygos šalių buvo iki galo aptartos ir suderintos individualiai, t. y. atskirai buvo aptarta ir suderinta kiekviena sutarties sąlyga; g) pirmosios instancijos teismas priteisė tą sumą, kuri buvo nurodyta sutartyje, pagal sudarytos sutarties sąlygas stalas buvo prarastas, todėl privaloma atlyginti nuomotojui stalo vertę (stalo praradimo atveju) (9.9 punktas). [CK 6.147 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad piniginis ekvivalentas apskaičiuojamas taikant kainas, galiojančias tuo metu, kai skolininkas gavo tai, ką jis privalo grąžinti. Dėl išdėstytų aplinkybių Nuomos sutartyje nustatytų bei ieškoviui priteistų netesybų nėra pagrindo vertinti kaip baudinių bei atitinkamai jų mažinti iki atsakovės nurodomo dydžio ([CK 6.258 straipsnio](#) 3 dalis). Kolegija konstatavo, kad nėra pagrindo daryti išvados, jog Nuomos sutartyje nustatytų netesybų sumokėjimas, nustatius sutartinės civilinės atsakomybės taikymo sąlygas, būtų nesąžiningas šalių atžvilgiu.

III. Kasacinio skundo teisiniai argumentai

23. Kasaciniu skundu atsakovė prašo panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir priimti naują sprendimą – ieškovo ieškinį atsakovei atmesti ir atitinkamai perskirstyti bylinėjimosi išlaidas. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

23.1. *Dėl Nuomos sutarties 9.9 punkto* – sutartinė civilinė atsakomybė užtikrina kompensacinę funkciją (Lietuvos Aukščiausiojo

Teismo 2019 m. gruodžio 2 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-357-313/2019](#); 2021 m. gruodžio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-325-378/2021). Civilinės sutartinės atsakomybės taikymo tikslas – kompensuojant galimus nukentėjusios sutarties šalies nuostolius, grąžinti ją į padėtį, kurioje toji šalis būtų nesant galimo pažeidimo. Tiek nuostoliai, tiek ir netesybos kyla iš realios nukentėjusios šalies žalos – pirmiausia iš nukentėjusios šalies turto praradimo ar jo sugadinimo (pagal [CK 6.249 straipsnio](#) 1 dalį žala visų pirma yra turto sužalojimas ar netekimas). Kaip ir nuostoliai, netesybos taip pat atlieka kompensuojamąją funkciją. Kitaip tariant, netesybos, nors ir nustatytos šalių susitarimu, turi atspindėti nukentėjusios šalies galimą realią žalą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-187-378/2021; 2020 m. balandžio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-95-313/2020; 2020 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-75-823/2020). Netesybų ir nuostolių santykis bei atitinkamai šių sąvokų ryšys yra įtvirtintas ir [CK 6.258 straipsnio](#) 2 dalyje, kurioje nustatytas draudimas reikalauti ir netesybų, ir realaus prievolės įvykdymo. Be to, negali būti priteisiamos ir netesybos, ir nuostoliai, kadangi netesybos įskaitomos į nuostolius. Netesybų ir nuostolių santykis turi būti įvertintas, be kita ko, ir tuo atveju, kai netesybos yra neprotingai didelės, o tą atsakovė įrodinėjo. Tokiu atveju teismas privalo įvertinti konkretaus padaryto pažeidimo padarinius, taip pat kokio dydžio nuostoliai iš tiesų buvo patirti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-75-823/2020). Kai netesybų sąlyga nustato pareigą mokėti sumas, neturinčias nieko bendro su kokiais nors nukentėjusios šalies nuostoliais, tokios netesybos yra baudinės. Kasacinio teismo praktikoje yra įtvirtintas reikalavimas, kad netesybos išliktų kompensuojamojo pobūdžio ir nebūtų baudinės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gegužės 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-147-421/2020). Baudinėmis netesybonis laikomos tokios netesybos, kuriomis skirta nubausti, o ne atlyginti iš anksto numatytus ar realiai patirtus nuostolius. Baudinių netesybų draudimas sudaro ir Lietuvos Respublikos viešosios tvarkos turinį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-182-969/2019). Apeliacinės instancijos teismas nevertino atsakovės ir trečiojo asmens atskirtinių įrodymų, patvirtinančių, kad ginčo stalas priklausė nuosavybės teise ne ieškoviui, o trečiajam asmeniui. Tai reiškia, kad ieškovas neprarado turto (ieškovas nenurodė jokių kitų galimų jo nuostolių, išskyrus jam nuosavybės teise nepriklaususio stalo „praradiną“) ir jam nebuvo padaryta žala, dėl to nuomos sutartyje įtvirtintos netesybos neatlieka jokios kompensacinės funkcijos ir iš esmės skirtos atsakovei nubausti ir nepagrįstai praturtėti jos sąskaita. Atsakovės nuomone, ginčui spręsti nesvarbi aplinkybė, kad byloje nebuvo reikšmingas reikalavimas pripažinti Nuomos sutarties 9.9 punktą negaliojančiu. Pareiga reikšti tokį reikalavimą būtų perteklinė. Vadovaujantis kasacinio teismo praktika, nepriklausomai nuo to, kad joks reikalavimas dėl sutartinių netesybų sąlygos negaliojimo nėra reikšmingas, teismas patikrina galimą netesybų baudinį pobūdį ir tokias netesybas, be kita ko, mažina iki realių nuostolių (jeigu tokie nuostoliai iš viso patirti) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. vasario 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-17-378/2017; 2020 m. gegužės 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-147-421/2020).

- 23.2. *Dėl Pirkimo-pardavimo sutarties 6.2.9 punkto* – nei įstatyme, nei Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje nėra nustatoma pareiga pateikti reikalavimą, ypač susijusį su daiktinės teisės gynimu, kai vyksta ginčas ne dėl daiktinės teisės gynimo, bet dėl civilinės atsakomybės taikymo, nustatant galimą nukentėjusios šalies žalą faktą ir dydį, t. y. sprendžiant, ar ieškovas iš tiesų patyrė nuostolius bei prarado turtą ir kokio dydžio yra galimi nuostoliai. Atsižvelgiant į tai, kad nuostoliai, iš kurių kyla ir netesybos, yra visų pirma susiję su nukentėjusio asmens turto galimu praradimu ir (arba) sugadinimu, klausimas, ar konkretus turtas iš tiesų priklauso nukentėjusiam asmeniui, gali būti reikšmingas ginčui. Svarstant netesybų, kaip nuostolių kompensavimo formos, teisėtumo ir dydžio klausimą, būtina įvertinti visas reikšmingas šiam klausimui spręsti bylos aplinkybes, įskaitant ir kreditoriaus patirtų nuostolių dydį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-358-916/2015](#)). Tačiau tokios aplinkybės vertinamos ir šalims nepareiškus kokių nors reikalavimų, susijusių su galimai prarasto ar sugadinto turto nuosavybe. Tokia pozicija atitinka kasacinio teismo formuojamą praktiką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. sausio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-78-686/2017; 2021 m. balandžio 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-58-701/2021](#)). Taigi, sprendžiant klausimą dėl nuostolių ir (arba) netesybų priteisimo, teismams gali tekti pasisakyti dėl galimai prarasto (sugadinto) daikto nuosavybės, kaip nukentėjusios šalies žalos pagrindo, bet toks klausimas sprendžiamas nesant jokių reikalavimų dėl nuosavybės teisių. Nė vienas šaliai neginan savo nuosavybės teisės į stalą, nebuvo jokio poreikio ir pareigos reikšti kokį nors su stalo nuosavybės teise susijusį materialinį reikalavimą, kadangi toks klausimas (ar ieškoviui priklausė stalas nuosavybės teise ir ar ieškovas jį iš tiesų prarado) sprendžiant dėl atsakovės civilinės atsakomybės ir nuostolių fakto bei dydžio turėjo būti sprendžiamas net ir nesant pareikšto reikalavimo. Byloje nustatyta, kad bet kokios galimos pretenzijos dėl stalo nebuvo reikšmingos, o trečiasis asmuo, įgyvendinamas savo nuosavybės teise į stalą, jį atsiėmė iš ieškovo išnuomotų patalpų.

- 23.3. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra suformavęs praktiką, kad ginčo ir atitinkamai nagrinėjamos bylos ribas, vadovaujantis dispozityvumo principu, apibrėžia ne tik faktinis ieškinio pagrindas ir ieškinio dalykas, bet ir atsakovo pateikti atskirtiniai į ieškinį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-15-943/2022). Ginčą, kurį teismas privalo teisiskai kvalifikuoti, apibrėžia visų šalių suformuluotų reikalavimų ir atskirtinių bei jų nurodytų faktinių aplinkybių visuma (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. sausio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-127-219/2020](#)). Ginčo ribas nustato, be kita ko, atsakovo pateikiami tiek materialiojo teisinio pobūdžio atskirtiniai, tiek procesinio teisinio pobūdžio (formalūs) atskirtiniai, kai atsakovo argumentais siekiama įrodyti, kad ieškovas neturėjo teisės pareikšti ieškinio (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. vasario 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-68/2011](#)). Apeliacinės instancijos nepagrįstai nusprendė, kad ginčo byloje ribas formuoja išimtinai ieškovo pareikšti reikalavimai ir su jais susijusios ieškovo nurodytos aplinkybės, o atsakovės ir (arba) trečiojo asmens išdėstytos aplinkybės ir įrodymai iš viso nevertintini. Apeliacinės instancijos teismas padarė proceso teisės pažeidimą, dėl kurio neteisėtai susiaurino bylos nagrinėjimo ribas, o tai prieštarauja nurodytai kasacinio teismo praktikai.

23.4. Apeliacinės instancijos teismas nespėdė ir nenagrinėjo, ar ieškovas iš tiesų turi kokį nors materialinį interesą ir atitinkamai suinteresuotumą pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 5 straipsnį. Toks pažeidimas konstatuotinas ne vien dėl to, kad teismas nepagrįstai susiaurino nagrinėjamo ginčo ribas, bet ir dėl to, kad suformavo poziciją, jog aplinkybė, ar turtas, dėl kurio praradimo reiškiamas ieškinys, iš tikrųjų ieškovui priklausė, nėra aktuali šiam ginčui. Teismas nustatė, kad pakanka tik netesybų sąlygos sutartyje tam, kad būtų konstatuotas šalies suinteresuotumas, ir nebūtina tikrinti, ar tokios netesybos turi kokį nors faktinį ryšį su realiais nuostoliais. Atsakovės ir trečiojo asmens įrodinėta aplinkybė, kad stalas nepriklausė ieškovui, buvo esminė, kadangi tik teismui išsprendus šį klausimą būtų galima nustatyti, ar egzistuoja ieškovo materialinis interesas. Teismas sukūrė ir įtvirtino asmens, kuris kreipiasi dėl netesybų pagal sutartį priteisimo, procesinio ir materialinio suinteresuotumo prezumpciją, kuri nesuderinama su kasacinio teismo praktika (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gruodžio 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-706/2013](#)), [CPK 5 straipsniu](#) ir civilinio proceso paskirtimi – ginti asmenų, kurių teisės iš tiesų yra pažeistos, interesus.

23.5. Įstatymas tiesiogiai įtvirtina vieną iš draudimo piktnaudžiauti teise formų – nepagrįsto praturtėjimo kito asmens sąskaita draudimą ([CK 6.242 straipsnis](#)) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gruodžio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-523-248/2020). Nepagrįsto praturtėjimo, kaip vienos iš asmens piktnaudžiavimo teise formų, draudimas yra siejamas su visiško žalos atlyginimo principu ir atitinkamai vertinamas sprendžiant civilinės atsakomybės klausimą. Žalos atlyginimu (įskaitant nuostolius, kompensuojamus netesybų forma) turi būti siekiama ją patyrusį asmenį grąžinti į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia ir tai, kad, sprendžiant ginčus dėl žalos atlyginimo, turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis; kai priteisiamas mažesnis už tikruosius nuostolius žalos atlyginimas, lieka iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, kai priteisiamas žalos atlyginimas viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita – abiem atvejais teisingumo principas yra pažeidžiamas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. birželio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-268-687/2018). Byloje buvo įrodinėjama, kad stalas, kurio praradimo kompensavimą turėjo užtikrinti Nuomos sutarties 9.9 punkte įtvirtintos netesybos, niekada nepriklausė ieškovui, todėl jis jokio turto neprarado ir nuostolių nepatyrė. Ieškovas savo galimos žalos, kurią užtikrinti turėjo Nuomos sutarties 9.9 punkte nurodytos netesybos, negrindė jokia kita (su stalo nuosavybe ir jos praradimu nesusijusia) aplinkybe. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad šios aplinkybės nėra aktualios ir neturi būti vertinamos, taigi iš esmės eliminavo santykio tarp realių ieškovo nuostolių ir netesybų nustatymo bei kontrolės galimybę. Tai reiškia, kad sutartyje galima susitarti dėl netesybų, kurių dydis nėra tik kad viršija realius nuostolius, bet ir dėl sumų, kurios nėra skirtos turto, kurio ieškovas net neturi, praradimams tariamai kompensuoti. Tokiu atveju įtvirtinamas teisinis mechanizmas, leidžiantis asmeniui gauti lėšas be jokio teisinio pagrindo ir taip įtvirtinti tokio asmens nepagrįstą praturtėjimą.

24. Atsiliepimo į kasacinį skundą [CPK 351 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta tvarka nepateikta.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl papildomai pateiktų procesinių dokumentų

25. 2022 m. lapkričio 9 d. gauti ieškovo MB Projektų koordinavimo centro rašytiniai paaiškinimai dėl atsakovės UAB „Jet Maintenance Solutions“ ir trečiojo asmens UAB „KlasJet“ Vilniaus miesto apylinkės teisme civilinėje byloje [Nr. e2-12512-819/2022](#) pareikšto ieškimo, pateiktų prašymų bei teismų priimtų nutarčių, nurodytos bylos ryšio su nagrinėjama civiline byla ir atsakovės veiksmų įvertinimo.

26. [CPK 353 straipsnio](#) 1 dalyje apibrėžtos bylos nagrinėjimo ribos: kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskųstus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Pagal [CPK 353 straipsnio](#) 2 dalį kasaciniame skunde neleidžiama remtis naujais įrodymais bei aplinkybėmis, kurie nebuvo nagrinėti pirmosios ar apeliacinės instancijos teisme. Nurodytas teisinis reguliavimas suponuoja kasacinio proceso taisyklę, kad nauji įrodymai šioje proceso stadijoje negali būti pateikiami ir priimami.

27. [CPK 350 straipsnio](#) 8 dalyje nustatyta, kad, išsprendus kasacinio skundo priėmimo klausimą, kasacinio skundo papildyti ar pakeisti negalima; pagal civilinio proceso dalyvių lygiateisiškumo principą analogiška taisyklė yra įtvirtinta ir dėl kitų byloje dalyvaujančių asmenų atsiliepimų į kasacinį skundą: pagal [CPK 351 straipsnio](#) 1 dalį atsiliepimai į kasacinį skundą turi būti pateikiami per vieną mėnesį nuo skundo įrašymo į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo kasacinę tvarką nagrinėtinų bylų sąrašą; atsiliepimai į kasacinį skundą, jo papildymai ar pakeitimai, pateikti praleidus nustatytą terminą, nepriimami ir grąžinami juos pateikusiems asmenims. Dėl nurodytų priežasčių teisėjų kolegija atsisako priimti ieškovo pateiktus rašytinius paaiškinimus ir į juos neatsižvelgia priimdama nutartį šioje byloje. Ieškovo pateikti rašytiniai paaiškinimai grąžintini juos pateikusiam asmeniui.

28. 2022 m. lapkričio 9 d. gautas ieškovo MB Projektų koordinavimo centro prašymas skirti atsakovei UAB „Jet Maintenance Solutions“ 2000 Eur baudą, pusę jos priteisti ieškovui. Ieškovas nurodo, kad atsakovė kasacinį skundą grindė dviem pagrindais: 1) teismo pareiga *ex officio* naikinti šalių 2018 m. birželio 28 d. sudarytos patalpų nuomos sutarties 9.9 punkto sąlygą; 2) teismo pareiga modifikuoti 2018 m. birželio 28 d. patalpų nuomos sutarties 9.9 punkto sąlygą, sumažinant nustatytą stalo vertę. Be to, atsakovė pateikė prašymą kasaciniam teismui sustabdyti įsiteisėjusio teismo sprendimo vykdymą, kuriuo ieškovui iš atsakovės yra priteista 8000 Eur skola ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimas. Ieškovo teigimu, šioje byloje ieškimo pagrindas – nuomos sutartyje nustatytos nuomininko pareigos grąžinti jam perduotą daiktą pažeidimas ir sutartyje nustatytų nuostolių (negrąžinto daikto vertės) atlyginimas. Nesant pareikšto priešieškimo dėl nuomos sutarties (sąlygos) pripažinimo negaliojančia, kasaciniame skunde nurodytų aplinkybių apie stalo sukūrimą ir perdavimą svarstymas reikštų atsakovės pažeistos sutarties sąlygos kvestionavimą, o tai būtų už civilinės bylos nagrinėjimo ribų ([CPK](#) 265 straipsnio 2 dalis, 353 straipsnio 1 dalis). Ieškovo nuomone, atsakovė turėjo suprasti kasacinės bylos nagrinėjimo ribas ir kad kasacinis teismas nenustatys iš naujo byloje teismų nustatytų faktų, kurie objektyviai nesudaro galimybės priimti šioje byloje kitokią sprendimą. Ieškovas pateikia savo svarstymus dėl galimo šioje byloje kasacinio teismo sprendimo, nurodo, kad atsakovė, pateikdama kasacinį skundą, vilkina teismo sprendimo vykdymo procesą.

29. [CPK 95 straipsnio](#) reglamentuojančio baudos už piktnaudžiavimą procesinėmis teisėmis skyrimo pagrindus, 1 dalyje nustatyta, kad dalyvaujantis byloje asmuo, kuris nesąžiningai pareiškė nepagrįstą ieškinį (apeliacinį ar kasacinį skundą, prašymą atnaujinti procesą, pateikė kitą procesinį dokumentą) arba sąmoningai veikė prieš teisingą ir greitą bylos išnagrinėjimą ir išsprendimą, gali būti teismo įpareigotas atlyginti kitam dalyvaujančiam byloje asmeniui šio patirtus nuostolius.

30. [CPK 5 straipsnio](#) 1 dalis įtvirtina, kad kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Teismas imasi nagrinėti civilinę bylą pagal asmens (arba jo atstovo), kuris

kreipėsi, kad būtų apginta jo teisė arba įstatymų saugomas interesas, pareiškimą ([CPK 5 straipsnio](#) 3 dalis).

31. Kasacinio teismo išaiškinta, kad [CPK 5 straipsnio](#) 1 dalyje nurodyta ne bet kurio, o suinteresuoto asmens teisė kreiptis į teismą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. kovo 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-39-403/2022](#), 40 punktas). Kreipdamasis į teismą asmuo turi pagrįsti savo teisinį suinteresuotumą, t. y. nurodyti pažeistą ar ginčijamą subjektinę teisę ar teisėtą interesą, dėl kurio jis kreipiasi į teismą. Asmens pateiktas ieškinys, nesujęs su jo subjektyviu teisiu gynimu, teismuose nenagrinėtinas, išskyrus aiškiai įstatymuose nustatytus atvejus (subjektai, ginantys viešąjį interesą įstatymo pagrindu) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. spalio 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-287-421/2020](#), 17 punktas). Taisyklė, kad į teismą gali kreiptis turintis teisinį suinteresuotumą asmuo, taikoma ir kasaciniame procese.
32. Byloje nėra duomenų, kad atsakovė nėra suinteresuotas asmuo šioje kasacine tvarka nagrinėjamoje byloje, taip pat kad ji pasinaudojo teise teikti kasacinį skundą akivaizdžiai ne pagal paskirtį, t. y. tokia teisė bylos šalims yra nustatyta [CPK 340 straipsnio](#) 1 dalyje, 342 straipsnyje. Teisėjų kolegijos vertinimu, ieškovas nepagrįstai atsakovės kasacinio skundo argumentus traktuoja kaip patvirtinančius jos piktnaudžiavimą teise teikti kasacinį skundą. Byloje dalyvaujantis asmuo turi teisę kasaciniame skunde išdėstyti savo nesutikimo su apeliacinės instancijos teismo procesiniu sprendimu argumentus, kurie nebūtinai turi sutapti su kitų byloje dalyvaujančių asmenų pozicija. Taigi ginčo šalių teikiamuose procesiniuose dokumentuose pozicija, kaip paprastai, skiriasi, tačiau tai savaime nereiškia kurios nors iš šalių piktnaudžiavimo procesinėmis teisėmis.
33. Dėl nurodytų priežasčių teisėjų kolegija konstatuoja, kad atsakovės piktnaudžiavimo procesinėmis teisėmis, teikiant kasacinį skundą, kaip ir pagrindo tenkinti ieškovo pareikštą prašymą skirti atsakovei baudą, nenustatyta ([CPK 95 straipsnio](#) 1, 2 dalys).

Dėl bylos nagrinėjimo ribų pirmosios instancijos teisme ir teismo teisės ex officio konstatuoti sutarties ar jos sąlygos negaliojimą

34. Pagal civilinio proceso teisėje įtvirtintą dispozityvumo principą ([CPK 13 straipsnis](#)) šalys ir kiti proceso dalyviai, laikydamiesi [CPK](#) nuostatų, turi teisę laisvai disponuoti jiems priklausančiomis procesinėmis teisėmis. Tai reiškia, kad tik asmuo, manantis, jog jo teisės pažeistos, sprendžia, ar ginti pažeistą teisę ir kokią pažeistų teisių gynimo būdą pasirinkti. Ieškinio elementus privaloma nurodyti kiekviename ieškinyje, nes jie individualizuoja kiekvieną konkretų civilinį ginčą. Faktinis ieškinio pagrindas – tai faktinės aplinkybės (lot. *causa petendi*), kuriomis ieškovas grindžia savo materialųjį teisinį reikalavimą, t. y. ieškinio dalyką. Tinkamas ieškinio dalyko ir pagrindo suformulavimas užtikrina tinkamą teisės kreiptis į teismą įgyvendinimą, leidžia apibrėžti bylos nagrinėjimo ribas, taip pat sudaro sąlygas priešingai ginčo šaliai parengti atsikirtimo argumentus (atsiliepimą), taip užtikrinant ginčo šalių procesinio lygiateisiškumo principo įgyvendinimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 26 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-196/2011](#); 2014 m. vasario 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-37/2014](#) ir jose nurodyta kasacinio teismo praktika).
35. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad bylos nagrinėjimo ribas apibrėžia faktinis ieškinio pagrindas ir ieškinio dalykas, taip pat atsakovo pateikti atsikirtimai į ieškinį. Teismas, priimdamas sprendimą, neturi teisės peržengti bylos nagrinėjimo ribų, apibrėžtų pirmiau įvardytais elementais, išskyrus proceso įstatyme nustatytus atvejus ([CPK 265 straipsnio](#) 2 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-259-381/2021](#), 12 punktas; 2022 m. birželio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-176-378/2022](#), 46 punktas).
36. [CPK 265 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtinta, kad priimdamas sprendimą teismas įvertina įrodymus, konstatuoja, kurios aplinkybės, turinčios reikšmės bylai, yra nustatytos ir kurios nenustatytos, koks įstatymas turi būti taikomas šioje byloje ir ar ieškinys yra tenkintinas, o pagal šio straipsnio 2 dalį teismas turi priimti sprendimą dėl visų ieškovo, atsakovo ir trečiojo asmens pareiktų reikalavimų, išskyrus atvejus, kai priimamas dalinis sprendimas.
37. Teisėjų kolegija, pritardama pirmiau aptartai kasacinio teismo praktikai ir ją plėtodama, išaiškina, kad ne bet kokie atsiliepimo į ieškinį argumentai padeda nustatyti bylos nagrinėjimo ribas, atitinkamai ir teismas turi pasisakyti ne dėl visų atsiliepimo į ieškinį argumentų. Teismas turi pasisakyti tik dėl tų atsiliepimo į ieškinį argumentų, kurie tiesiogiai susiję su ieškinyje nurodytais jo faktinį pagrindą sudarančiais argumentais. Nagrinėjamoje byloje ginčo stalo nuosavybės klausimas gali būti reikšmingas tik tiek, kiek tai nulemia galimybę mažinti netesības, tačiau bylai nėra reikšminga aiškintis nuosavybės (ne)teisėtumo klausimo.
38. Kadangi nagrinėjamoje byloje šalys Nuomos sutartyje sutarė, kad atsakovė turi teisę naudotis ieškovui nuosavybės teise priklausančiu nestandartiniu ginčo stalu, išpareigodama jį išsaugoti, o neišsaugojusi atlyginti jo sutartyje nurodytą 8000 Eur vertę, tai, byloje nesant pareikšto reikalavimo dėl ieškovo nuosavybės teisės į minėtą stalą nugriėjimo, bylą nagrinėję teismai neturėjo teisinio pagrindo pasisakyti dėl atsakovės atsiliepime į ieškinį nurodytų argumentų apie tai, kad ginčo stalo savininkas yra kitas asmuo, o ne ieškovas.
39. Kalbant apie teismo teisę *ex officio*, nesant šalies pareikšto reikalavimo sutartį ar atskirą jos dalį pripažinti niekine, pažymėtina, kad civilinės teisės doktrinoje ir [CK](#) išskiriami niekiniai ir nugriėjami sandoriai ([CK 1.78 straipsnio](#) 1 dalis). Sandoris yra niekinis, jeigu jis, vadovaujantis įstatymais, negalioja, nepaisant to, yra ar ne teismo sprendimas pripažinti jį negaliojančiu, be to, šalys negali niekinio sandorio patvirtinti ([CK 1.78 straipsnio](#) 1 dalis). Niekiniu sandoris gali būti laikomas tik tada, kai yra įstatymų nustatyti pagrindai. Niekinė sutartis arba absoliučiai negaliojanti sutartis yra tuomet, jeigu ją sudarant buvo pažeisti pagrindiniai sutarčių teisės principai ir dėl to pažeisti ne tik sutarties šalies, bet ir viešieji interesai ([CK 6.225 straipsnio](#) 1 dalis). Pagal [CK 1.78 straipsnio](#) 5 dalį reikalavimą dėl niekinio sandorio teisių pasekmių taikymo gali pareikšti bet kuris suinteresuotas asmuo. Niekinio sandorio teises pasekmes ir niekinio sandorio faktą teismas konstatuoja *ex officio*. Tuo tarpu nugriėjamo sandorio atveju tam, kad sandoris būtų pripažintas negaliojančiu, būtinas teismo sprendimas ([CK 1.78 straipsnio](#) 2 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 vasario 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-35-611/2022, 39–41 punktai).
40. Kasacinio teismo praktikoje konstatuota, kad *ex officio*, nesant ginčo šalies reikalavimo, teismas pripažįsta sandorį niekiniu ir taiko niekinio sandorio pasekmes tik tuomet, kai nagrinėjant bylą pagrindas pripažinti sandorį ar aktą niekiniu tampa akivaizdus. Tam, kad pagrindas pripažinti sandorį niekiniu būtų akivaizdus (ir kad jį teismas galėtų konstatuoti procesiniame sprendime), būtina, kad tokį pagrindą patvirtinančios aplinkybės būtų nustatytos (iširtos, išnagrinėtos ir įvertintos) laikantis [CPK](#) įtvirtintų reikalavimų arba kad išvadą dėl tokio pagrindo egzistavimo patvirtintų kitos byloje nustatytos (t. y. [CPK](#) nustatyta tvarka iširtos, išnagrinėtos ir įvertintos) aplinkybės ([CPK 263 straipsnis](#), 270 straipsnio 4 dalies 1, 2 punktai) (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. lapkričio 16 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-7-301-706/2015](#) ir joje nurodytą kasacinio teismo praktiką). Kai sandoris ar aktas nėra akivaizdžiai niekinis, teismas imtis nagrinėti ir spręsti proceso šalių ginčą dėl aplinkybių, suponuojančių kokio nors sandorio ar akto negaliojimą, bei tirti su tuo susijusius įrodymus gali tik esant šalies reikalavimui pripažinti tokį sandorį ar aktą negaliojančiu, pareikštam ieškinio ar priešieškinio forma (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-48-248/2017](#), 37 punktas; 2019 m. gruodžio 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-400-916/2019](#), 35 punktas; 2022 vasario 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-35-611/2022, 42 punktas).
41. Nagrinėjamoje byloje teismai nustatė, kad 2014 m. sausio 14 d. buvusi patalpų savininkė UAB „Litectus“ (nuomotojas) ir UAB „Verslo skrydžiai“ (šiuo metu trečiasis asmuo UAB „KlasJet“) (nuomininkas) sudarė nuomos sutartį Nr. SMO-2014/01-01 dėl patalpų (duomenys neskelbtini) nuomos, kurioje buvo įtvirtinta sąlyga, jog nuomininko turtas, kuris neįskraustytas iš patalpų, jų grąžinimo momentu arba nuomotojui perimant patalpų valdymą gali būti perduotas saugoti nuomininko sąskaita ir (arba) ne anksčiau kaip po 30 dienų nuo nuomotojo įspėjimo nuomininkui pateikimo dienos nuomininko vardu gali būti parduodamas aukciono būdu ir (arba) sunaikinamas. Pasibaigus šiai nuomos sutarčiai stalas liko patalpose, trečiasis asmuo UAB „KlasJet“ jo nepašalinė. 2017 m. lapkričio 28 d. pirmojo parduodimo sutartimi UAB „Litectus“ pardavė, o ieškovas MB Projektų koordinavimo centras įgijo anksčiau nurodytas patalpas. Sutartimi taip pat buvo perleistas

patalpose buvęs turtas, be kita ko, nestandartinis priimamojo stalas, kuris perleistas kartu su patalpomis už sutarties 4.1 punkte nurodytą bendrą kainą.

42. Teismai taip pat nustatė, kad ieškovas ir atsakovė 2018 m. birželio 28 d. sudarė pirmiau minėtų negyvenamųjų patalpų nuomos sutartį. Sutartyje šalys sutarė, kad patalpose nuomos terminui paliekamas nuomotojui nuosavybės teise priklausantis nestandartinis stalas, užfiksuotas prie šios sutarties pridedamoje nuotraukoje (nuotraukose). Atsakovei nuomos sutarties galiojimo metu suteikta teisė naudotis šiuo stalu, be to, ji įsipareigojo užtikrinti jo saugumą ir vientisumą. Šalys stalą įvertino 8000 Eur suma, taip pat sutarė, jog atsakovė bet kuriuo atveju (įskaitant atsitiktinio žuvimo ar sugadinimo atvejus) yra atsakinga už stalo praradimą ar sugadinimą ir visais atvejais privalo atlyginti ieškoviui stalo remonto (atkūrimo) išlaidas (stalo sugadinimo atveju) arba stalo vertę (stalo praradimo atveju) (9.9 punktas). Teismai taip pat nustatė, kad pasibaigus nuomos terminui atsakovė grąžino ieškoviui nuomotas patalpas, tačiau minėtas stalas nebuvo grąžintas.
43. Taigi, šalių sudarytoje nuomos sutartyje šalims konstatavus ginčo stalo priklausomybę ieškoviui ir nesant reikalavimo dėl nuosavybės nugrįžimo, teismams nebuvo pagrindo vertinti atsakovės argumentų, susijusių su ginčo stalo nuosavybės teise. Be to, nesant akivaizdžių duomenų apie ieškovo nuosavybės teisės neteisėtumą ar jos nebuvimą, bylą nagrinėjusiems teismams nebuvo teisinio pagrindo *ex officio* vertinti ieškovo nuosavybės teisės į ginčo stalą teisėtumo.
44. Kaip teisingai pažymėjo bylą nagrinėję teismai, ieškovas ieškinio reikalavimus kildino iš šalių sudarytos Nuomos sutarties 9.9 punkte įtvirtintos pareigos pažeidimo, tokių reikalavimų teismai kvalifikavo kaip reikalavimą dėl netesybų priteisimo. Todėl teismai, tirdami faktines aplinkybes tiek, kiek jos susijusios su minėtos sutarties nuostatos pažeidimo nustatymu ir su pagrindo mažinti netesybas egzistavimu, nepažeidė bylos nagrinėjimo ribų, o atsakovės kasacinio skundo argumentai, jog teismai nepagrįstai susiaurino bylos nagrinėjimo ribas, atmetami kaip teisiskai nepagrįsti.
45. Bylą nagrinėję teismai kvalifikavo ieškovo reikalavimą kaip reikalavimą dėl netesybų dėl šalių sudarytos nuomos sutarties sąlygų pažeidimo ir pagrįstai vertino, kad atsakovė, neišsaugojusi ieškovo jai perduoto ginčo priimamojo stalo, pažeidė Nuomos sutarties 9.9 punktą. Teisėjų kolegija sutinka su apeliacinės instancijos teismo išvada, kad atsakovės argumentai, jog ieškovas nėra teisėtas ginčo stalo savininkas, nėra susiję su byloje pareikštu reikalavimu dėl netesybų priteisimo, be to, nepaneigia šalių sudarytos Nuomos sutarties pažeidimo fakto.
46. Minėta, kad [CPK 5 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtinta, jog kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Nagrinėjamoje byloje teismai, nustatę, kad atsakovė pažeidė šalių sudarytos Nuomos sutarties 9.9 punkte įtvirtintą prievolę išsaugoti perduotą jai naudotis ginčo stalą, pagrįstai nusprendė, jog ieškovas turi teisę reikalauti teismine tvarka apginti jo pažeistą teisę. Atitinkamai atsakovės kasaciniame skunde nurodyti bendro pobūdžio argumentai apie teisinio suinteresuotumo turinį nepaneigia ieškovo teisinio suinteresuotumo taikyti atsakovei civilinę atsakomybę už teismų konstatuotą, o ir atsakovės iš esmės neginčijamą sutartinių prievolių pažeidimą.

Dėl teismo teisės mažinti šalių sutartyje įtvirtintas netesybas ir šalių įrodinėjimo naštos paskirstymo šiuo klausimu

47. Netesybos (bauda, delspinigiai) – tai įstatymų, sutarties ar teismo nustatyta pinigų suma, kurią skolininkas privalo sumokėti kreditoriui, jeigu prievolė neįvykdyta arba netinkamai įvykdyta ([CK 6.71 straipsnio](#) 1 dalis). Netesybos yra prievolių užtikrinimo būdas, skatinantis skolininką įvykdyti prievolę ([CK 6.70, 6.71 straipsniai](#)), taip pat sutartinės civilinės atsakomybės forma ([CK 6.256 straipsnio](#) 2 dalis, 6.258 straipsnio 1 dalis).
48. Kasacinio teismo išaiškinta, kad šalių sutartimi sulgytos netesybos laikomos iš anksto nustatytais būsimais kreditoriaus nuostoliais, kurių nereikia įrodinėti, kai skolininkas neįvykdo ar netinkamai įvykdo sutartinę prievolę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. lapkričio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-409/2010 ir joje nurodyta kasacinio teismo praktika). Šalių teisė iš anksto susitarti dėl netesybų (delspinigių, baudos) skirta tam, kad kreditorius nereikėtų įrodinėti savo patirtų nuostolių dydžio, nes sutartimi sulgytos netesybos laikomos iš anksto nustatytais būsimais kreditoriaus nuostoliais, kurie gali būti pripažinti minimaliais nuostoliais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-234-248/2016, 21 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
49. [CK 6.73 straipsnio](#) 1 dalyje, 6.258 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad netesybos įskaitomos į nuostolius. Tai reiškia, kad netesybos atlieka ne baudinę, o kompensuojamąją funkciją, jomis siekiama atlyginti nukentėjusiai šaliai nuostolius. Taip netesybų ir nuostolių santykis (kaip neleidžiantis šalims nustatyti baudinių netesybų) aiškinamas ir kasacinio teismo praktikoje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-95-313/2020, 51 punktas ir jame nurodyta teismų praktika; 2021 m. spalio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-240-916/2021, 28 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
50. Paprastai šalys dėl netesybų ir jų dydžio susitaria sutartyje. Šiai sutarties sąlygai, kaip ir visai sutarčiai, taikomas sutarties laisvės principas, netesybų atveju reiškiantis, kad šalys laisvai savo nuožiūra gali nustatyti netesybas už bet kokią sutarties pažeidimą ir susitarti dėl abiem šalims priimtino jų dydžio, jei tai neprieštarauja imperatyvosioms įstatymo normoms ([CK 6.156, 6.157 straipsniai](#)). Teisėtai sudaryti ir galiojanti sutartis šioms šalims turi įstatymų galią ([CK 6.189 straipsnio](#) 1 dalis). Tai, be kita ko, reiškia ir tai, kad sutartį pažeidusi šalis sutartyje nustatytais atvejais privalo mokėti sutarto dydžio netesybas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-152-313/2018, 79 punktas).
51. Kasacinis teismas, aiškindamas [CK](#) nuostatas dėl netesybų, yra nurodęs, kad jeigu šalys sutartyje susitarė dėl tam tikro dydžio netesybų, tai sutarties neįvykdymo ar netinkamo įvykdymo atveju skolininkas negali jo ginčyti, išskyrus atvejus, kai netesybos būtų neprotingos, akivaizdžiai per didelės, atsižvelgiant į konkrečios prievolės pobūdį, padarytą pažeidimą, jo padarinius, skolininko elgesį, prievolės sumą ir pan. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. balandžio 6 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-83-1075/2022](#) ir joje nurodyta kasacinio teismo praktika).
52. Netesybų mažinimo klausimu kasacinis teismas taip pat yra nurodęs, kad teismo teisė mažinti netesybas nėra absoliuti, nes ją riboja susitarime dėl netesybų išreikšta šalių valia ([CK 6.156, 6.189 straipsniai](#)) ir draudimas sumažinti netesybas žemiau tikrosios nuostolių sumos ([CK 6.73 straipsnio](#) 2 dalis). Sprendžiant dėl priteistinių sutartinių netesybų dydžio, svarbu atsižvelgti į tai, jog netesybos nustatytos šalių valia jų sudarytoje sutartyje, įvertinti konkrečių sutartinių santykių pobūdį (pvz., abi sutarties šalys – privatių verslo subjektai, turintys patirties verslo bei derybų srityje, galintys numatyti įsipareigojimų nevykdymo padarinius ir laisva valia pasirenkantys sutarties sąlygas). Teismas neturėtų iš esmės paneigti šalių valios dėl atsakomybės už sutartinių įsipareigojimų nevykdymą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-428-695/2017, 35 punktas).
53. Sąvokos „aiškiai per didelės netesybos“ ([CK 6.73 straipsnio](#) 2 dalis) arba „neprotingai didelės netesybos“ ([CK 6.258 straipsnio](#) 3 dalis) įstatyme nesukonkretintos, todėl nustatant, ar netesybos nėra pernelyg didelės, motyvuotai gali būti atsižvelgiama į įvairias aplinkybes, kurių sąrašas nebaigtinis: į šalių sutartinių santykių pobūdį ir sutarties tikslus, ar šalys yra vartotojai, į kreditoriaus patirtų nuostolių dydį, skolininko elgesį, į [CK 1.5](#) straipsnyje įtvirtintus teisingumo, sąžiningumo, protingumo principus, sutarties šalių interesų pusiausvyrą, [CK 6.251](#) straipsnyje, reglamentuojančiame visiško nuostolių atlyginimo principą, nustatytus kriterijus: atsakomybės prigimtį, šalių turtinę padėtį, šalių tarpusavio santykius, kt. Kita vertus, netesybų mažinimas neturi pažeisti nuostolius patyrusios šalies interesų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-187-378/2021, 26 punktas).
54. Koks netesybų dydis yra tinkamas konkrečiu atveju, yra fakto klausimas, kurį byloje turi įrodyti šalys. Priklausomai nuo faktinės situacijos,

tas pats netesybų dydis (procentine ar pinigine išraiška) vienu atveju gali būti pripažintas tinkamu, o kitu – aiškiai per dideliu. Dėl to ir teismų praktikoje negali būti vieno konkretaus dydžio, kuris neabejotinai reikštų, kad netesybos neatitinka įstatymuose nustatytų kriterijų ir turi būti mažinamos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-35-823/2021, 46 punktas).

55. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad teismas turi ne tik teisę, bet ir pareigą kontroliuoti, ar nustatomos netesybos nėra neprotingai didelės, dėl to netesybos gali būti mažinamos tiek esant skolininko prašymui, tiek jo nesant (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-152-313/2018, 79 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika). Kasacinio teismo taip pat nurodyta, kad šalių autonomija komerciniuose teisiniuose santykiuose, sutarties laisvės ir privalomumo principai yra labai svarbios vertybės, užtikrinančios profesionalių verslo subjektų galimybę laisvai veikti ir patiems matuoti savo riziką, todėl teismo kišimasis į jų suderėtas netesybas galimas tuo atveju, kai netesybų dydžio neprotingumas yra akivaizdus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. sausio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-95-313/2017, 43 punktas; 2017 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-428-695/2017, 36 punktas).
56. Vienas netesybų tikslų – sumažinti kreditoriaus įrodinėjimo našta reikalaujant atlyginti nuostolius. Todėl pareiga įrodyti, kad netesybos yra aiškiai per didelės, tenka ne netesybas taikančiai šaliai, o netesybas mažinti prašančiai šaliai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-75-823/2020, 67 punktas; 2021 m. birželio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-187-378/2021, 28 punktas; 2022 m. balandžio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-3-83-1075/2022](#), 46 punktas). Toks įrodinėjimo naštos paskirstymas užtikrina šalių susitarimo dėl iš anksto nustatytų būsimų nuostolių neįvykdžius ar netinkamai įvykdžius prievolę veiksmingumą ir paskirti. Priešingu atveju susitarimas dėl būsimų nuostolių netesybų forma siekiant palengvinti kreditoriaus įrodinėjimo našta prarastų bet kokią prasmę ir neatitiktų šio instituto paskirties.
57. Nagrinėjamoje byloje atsakovė, nesutikdama su ieškovo reikalavimu dėl netesybų priteisimo, nurodė, jog ieškovas nėra ginčo stalo savininkas, todėl jis nepatyrė jokių nuostolių, dėl to Nuomos sutarties 9.9 punkte įtvirtintos netesybos savo pobūdžiu yra baudinės.
58. Teisėjų kolegija pažymi, kad bylą nagrinėję teismai nustatė, jog ieškovas, pirkdamas patalpą, kurias vėliau išnuomojo atsakovei, kartu įgijo nuosavybės teisę ir į ginčo stalą, šio stalo kaina buvo įskaiciuota į bendrą kainą su patalpomis, t. y. ieškovas už ginčo priimamojo stalą sumokėjo jo kainą, ieškovo nuosavybės teisė į ginčo priimamojo stalą taip pat buvo aptarta ir šalių Nuomos sutartyje. Todėl, nenuginčijus ieškovo nuosavybės teisės, nepagrįsti atsakovės kasacinio skundo argumentai, jog ieškovas nepatyrė jokių nuostolių, atsakovei neišsaugojus (praradus) ginčo stalą. Šalys nuomos sutartyje ginčo stalą susitarimu iš anksto įvertino 8000 Eur suma, todėl būtent atsakovei kilo pareiga įrodyti, kad ši šalių sutarta netesybų suma yra aiškiai per didelė. Tačiau atsakovė nagrinėjamoje byloje net neįrodinėjo, kad šalių sutarta ginčo stalo vertė yra aiškiai per didelė. Todėl nepagrįsti atsakovės kasacinio skundo argumentai, kad priteistos netesybos yra aiškiai per didelės ar baudinio pobūdžio.
59. Be kita ko, teisėjų kolegija pažymi, jog nuomojamo daikto savininkas nuomos sutarties pagrindu nuomininkui perduodamą daiktą turi teisę valdyti įvairiais teisiniais pagrindais ir turi teisę reikalauti atlyginti prarastų daiktų vertę nepriklausomai nuo turimos nuosavybės teisės į juos. Vien faktas, kad nuomininkui perduodamas naudotis pagal nuomos sutartį daiktas nepriklauso nuomotojui nuosavybės teise, pats savaime nereiškia, kad nuomotojas nepatyrė nuostolių tokį daiktą nuomininkui praradus. Patirto nuostolio dydis gali būti įrodinėjamas reikiant reikalavimą dėl nuostolių atlyginimo priteisimo, taip pat šalių iš anksto sutariamas kaip būsimi nuostoliai netesybų forma. Pastaruoju atveju teismas tik patikrina, ar šalių sutartas netesybų dydis nėra aiškiai per didelis pagal pirmiau aptartas taisykles.
60. Nagrinėjamoje byloje teismai tyrė, ar egzistuoja pagrindas mažinti šalių sudarytos Nuomos sutarties 9.9 punkte sutartas netesybas, vertino, ar jos nėra aiškiai per didelės, todėl teisingai aiškino ir taikė bylos nagrinėjimo ribas ir susitarimą dėl netesybų reglamentuojančias teisės normas, o atsakovės kasaciniame skunde nurodyti teisiniai argumentai nesudaro teisinio pagrindo naikinti teisėtą ir pagrįstą kasacinę tvarką skundžiamą apeliacinės instancijos teismo nutartį.
61. Teisėjų kolegija sprendžia, kad kiti atsakovės kasacinio skundo argumentai, atsižvelgiant į pirmiau nurodytus, neturi teisinės reikšmės galutiniam šios bylos rezultatui, taip pat vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, todėl dėl jų nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

62. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą ([CPK 93 straipsnio](#) 1 dalis). Jeigu ieškinys patenkintas iš dalies, bylinėjimosi išlaidos priteisiamos ieškovui proporcingai teismo patenkintų reikalavimų daliai, o atsakovei – proporcingai teismo atmestų ieškinio reikalavimų daliai ([CPK 93 straipsnio](#) 2 dalis). [CPK 93](#) straipsnyje išdėstytos taisyklės taikomos taip pat ir tam žyminiam mokesčiui, kurį šalys įmoka paduodamos apeliacinius ir kasacinius skundus, taip pat prašymus dėl proceso atnaujinimo ([CPK 93 straipsnio](#) 3 dalis).
63. Pagal [CPK 98 straipsnio](#) 1, 2 dalis šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio. Šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos.
64. Atsakovė pateikė prašymą priteisti iš ieškovo 2178 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, be to, teikdama kasacinį skundą yra sumokėjusi 180 Eur žyminį mokestį. Kadangi kasacinis skundas netenkinamas, tai atsakovės kasaciniame teisme turėtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos ([CPK 93 straipsnio](#) 1 dalis).
65. Ieškovas pateikė prašymą priteisti iš atsakovės 774,40 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą už atstovavimą ir teisinių paslaugų teikimą kasaciniame teisme. Teisėjų kolegija pažymi, kad ieškovo atsiliepimas į ieškinį šioje byloje nebuvo priimtas atrankos kolegijų 2022 m. rugsėjo 15 d. ir 2022 m. lapkričio 7 d. nutartimis. Ieškovo 2022 m. lapkričio 9 d. prašymas skirti atsakovei baudą netenkinamas, o tą pačią dieną kasaciniam teismui pateikti rašytiniai paaškinimai – nepriimami. Dėl nurodytų priežasčių teisėjų kolegija konstatuoja, kad pagrindo priteisti ieškovui iš atsakovės prašomą bylinėjimosi išlaidų atlyginimą nenustatyta. Teisėjų kolegija, be kita ko, atkreipia dėmesį, kad ieškovas prie prašymo pateikė tik Sedbaro advokatų profesinės bendrijos 2022 m. lapkričio 7 d. išrašytą PVM sąskaitą faktūrą, tačiau nepateikė dokumento, patvirtinančio, kad ši suma yra sumokėta, t. y. kad šios išlaidos yra realiai patirtos ([CPK 98 straipsnio](#) 2 dalis).
66. Bylą nagrinėjant kasaciniame teisme bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, nepatirta.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 17 d. nutartį palikti nepakeistą.
Ieškovo mažosios bendrijos Projektų koordinavimo centro rašytinių paaiškinimų nepriimti ir grąžinti juos pateikusiam asmeniui.
Ieškovo mažosios bendrijos Projektų koordinavimo centro prašymo skirti atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Jet Maintenance Solutions“ baudą netenkinti.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Andžej Maciejewski

Dalia Vasarienė